rahvusest, sünniaasta teadmata, oli M. G. de la Gardie (vt.) mõisade ülem-inspektoriks ja aadeldati 1669, astus riigiteenistusse kammerkomissarina Liivimaal 1672, sai 1674 hoovinõunikuks ja assistentsnõunikuks Liivimaa kindralkubermangu juures. A-l 1677 oli ta ülemkomissariks armee juures, mis tungis Liivimaalt Preisimaale. S. määrati 1681 majandusasehalduriks reduktsiooni läbi riigile tagastatud mõisade üle. A. 1684 tehti S-le koos M. v. Strokirch'iga (vt. *Suppl.*) ülesandeks teostada reduktsioon Liivimaa aadli mõisade suhtes. S. suri reduktsioonikomissarina arvatavasti 1686 või 1687. — S-i nimega on kõige lähemalt seotud Liivimaal rootsi kõrgaadli mõisade tagastamine, mis teostati suuremalt osalt (2123½ adramaa ulatuses) tema poolt üksi juba a-l 1681. Mõisade väljarentimise asjus oli tal lahkhelisid Liivimaa reduktsioonikomisjoniga, nähtavasti puhtisiklikel motiividel. Hoolimata omakasupüüdlikkusest, milles S-i süüdistati, tegi ta ometi ära suure töö mõisade riigistamisel ja neist laekuvate tulude valitsemisel. S. astus esimesi samme redutseeritud mõisade eesti ja läti talupoegade järsult halvenenud seisundi parandamiseks, kontrollides rentnikkude tegevust ja asendades paljudes mõisades tarvitusel püsinud kümnise kindla maksuga. Ka juhtis ta mitut komisjoni, kes Karl XI (vt. ka *Suppl.*) poolt määrati selleks, et arutada Liivimaa talupoegade poolt kuningale esitatud kaebusi.

J. V a s a r, Die grosse livländische Güterreduktion I (1931); *idem*, Karl XI talupoegadekaitse põhialuste väljakujunemine Liivimaal a. 1681—1684 („Ajalooline Ajakiri" 1931, nr. 1—3); G. E l g e n s t i e r n a, Svenska adelns ättartavlor VII (1932); S. W i e s e l g r e n, Om svenska riddarhuset och den ätter (1869). *J. V.*

SOLLOGUB, Vassili Ustinovitš, Balti kindralkuberner, sünd. 1848 vana leedu aadlisoo võsuna, lõpetas kindralstaabi akadeemia, teenis ohvitserina sõjaväes ja võttis osa Vene-Türgi sõjast 1877—78. Alates a-st 1883 toimis ta kindralleitnandi auastmes kindralstaabi osakonna ülemana ja kindralstaabi akadeemia korralise prof-na. Nov-st 1905 okt-ni 1906 oli S. Balti kindralkuberneriks, mis amet uuesti asutati 28. XI 1905 vkj. kohaliku revolutsioonilise liikumise energilisemaks mahasurumiseks; 1916 elas ta erukindralina Petrogradis (hilisemad teated puuduvad). — S. asus Baltimail 1905 suure järjekindlusega likvideerima revolutsiooni. Maale saadeti karistussalgad, vangistati poliitilisi tegelasi, suleti rida poliitilisi häälekandjaid, näiteks eesti ajalehist 1905. a. lõpul „Teataja", 1906. a. alguses „Uudised", „Olevik" ja „Sakala". Vaatamata karmile rahustamistegevusele, mida juhtisid karistussalkade ülemad kindralid A. A. Orlov, V. M. Bezobrazov ja rittmeister K. v. Sivers, pidas kohalik aadel S-i ikkagi liiga pehmeks, esitades ta peale kaebusi keskvalitsuses, kus S-i kaitsejaks aga oli peaminister krahv S. J. Witte. Teise ülesandena oli S-l kui riigivõimu kõrgemal esindajal koostada tähtsamate kohalikkude valitsemisküsimuste kohta seaduskavu, eriti omavalitsuse alal. Selleks loodi kindralkuberneri juurde erinõukogu (vt. Nikolai II), kes koosnes aadli, linnade ja talupoegade esindajaist, ja kubermangudes kubermangu-nõukogud. Kui aadel leidis, et S. vähe hoolib ta nõudmisist, järgnesid ta vastu uued süüdistused, millede tagajärjel ta lahkuski Balti kindralkuberneri kohalt.

A. v. T o b i e n, Die livländische Ritterschaft I (1925); Pvl. 1905, nr. 1; „Koit" 1906, nr. 73; Post. 1906, nr. 249; Я. К. П а л ь в а д р е, Революция 1905—7 г. г. в Эстонии [1926?] jm. saadud andmed. *A. T-e; T.*

SOMMER, Elina, vt. ZÄLITE.

***SOMMER, Georg,** balti-saksa majandustegelane, oli Kohila paberivabriku a./s-i asjaajaja 1903—07, kaubandusdirektor 1907—12 ja asjaajaja-direktor ning juhatuse liige enda surmani 28. III 1936 ukj. Tallinnas. A./s-i Tsemendivabrik „Port-Kunda" juhatuse esimeheks oli ta 1919—35. S-i elutööks oli Kohila paberivabriku väljaehitamine moodsaks käitiseks. — S-i poeg G e o r g S., sünd. 24. II 1912 vkj. Tallinnas, oli a-st 1935 mainitud vabriku asjaajajadirektoriks ja a-st 1936 ka juhatuse liikmeks enda surmani 18. VI 1937 ukj. Tallinnas.

Isikl. kogutud andmed. *T.*

***SOMMER, Samuel,** Eesti asunduste ja piirimaade tegelane, rahvaluulekoguja, oli Piirimaade Seltsi teenistuses nõunikuna, peamise asukohaga Petseris, kuni 1937, pärast seda siseministeeri-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 312